

FrØ-bladet

Fridtjof Øvrebo – FrØ
Årgang 13 – nr. 1 – 2014 – lagsorgan

2014:

- Årsmøte 5. mars kl. 19.00, Håland skole (19.30 åpent møte, tema slektsforskning)
- Åpent lagskontor: 12. mars, 9. april
- Styremøter: 12. mars, 7. mai

- Medlemsmøte 26. mars, hos Kyvik sild kl. 19.00
- Tur 14. mai. kl 18, fra Tuastad bygda-hus til jernaldergården

Kommunedelinger og/eller kommunesammenslåinger

Kartet til høyre viser de 3 opprinnelige Karmsund-kommunene: Torvastad med Røvær og Utsira de oransje områdene, Avaldsnes de grønne områdene og Skudenes de fiolette områdene. I nordøst på fastlandet heter i dag Skåre sogn Haugesund, mens Førresfjorden sogn + Gismarvik i sør ligger i Tysvær. Bokn sogn ble tidlig egen kommune. Fra 1837 til 1965 endret mye seg, les om den lokale tettstedsutviklingen i [forrige nummer av bladet](#).

Nye kommunikasjonsmønstre hadde stor betydning da arbeidet med å finne en mer hensiktsmessig inndeling av kommune-Norge ble satt igang i 1950-åra. Schei-komiteén gikk gjennom alle kommunene og foreslo flere hundre sammenslåinger, og de fleste ble vedtatt gjennomført av Stortinget.

Per 1. januar 1957 hadde Norge 680 herredskommuner, 64 bykommuner og noen ladesteder og andre områder med spesiell status. Den mest omfattende kommunesammenslåingsprosessen i historien ble gjennomført på 1960-tallet. 428 per 1.1.2014.

Nye transportmåter var en viktig premis for [Schei-komiteen](#). Overgangen fra sjø- til lande-veistransport skjedde fort. Veier ble bygget, buss-ruter og fergesamband ble opprettet, mange lokal-båtruter ble lagt ned. Veiene skulle binde kommunen sammen og de nye kommunegrensene ble ofte lagt midtfjords. Fjorden som før hadde bundet sammen og vært hovedtransportåre i kommunen ble nå det som skulle skille en kommune fra en annen.

I årene 1962 til 1967 var det mange sammenslåinger. Toppåret var 1964, da ca. en fjerdedel av Norges kommuner ble lagt ned.

Store bykommuner slukte omkringliggende landkommuner, blant annet for å lette byenes vekst. (fakta hentet fra [Wikipedia](#))

Kart fra *Karmøys historie IV*

Skråblikk

Hva slags oppgaver skal kommunene ha i framtida?

Kommunesammenslåing i den hensikt å gi innbyggerne bedre tjenester? Altså til beste for de som bor i kommunene.

Kommuneskatten er for lav til å drifte ... Ja, den må kunne sies å være nede på fakkeltogsnivå!

Sjøen skiller i sør, men i nord er der bro og tunnel. Er (privat)bilismen fortsatt kvalifisert som premislegger for fastlegging av kommunegrensar? Trygg båtforbindelse mellom Bokn og Skudenes er noe annet enn hva tilfelle var på Scheis tid.

[Samkommune](#)-modellen kan være løsningen for ytre delen av Haugalandet. Hva sier [loven](#)?

Nord-Karmøy Historielag

Årsmelding 2013

Styrets sammensetning:

Leder	Evy Vikingstad
Kasserer	Rolf-Arne Osnes
Sekretær	John Karsten Vedø
Styremedlem	Lillian de Rezende
Styremedlem	Einar Blikra
Styremedlem	Inger M. Einarsen
Varamedlemmer	Kjell Ole Pedersen og Jostein Hagen
Redaktør:	Roald Østensjø (fast medlem av styret uten stemmerett)

Medlemsmøter/turer:

- Årsmøtet den 20. februar i Haugaland
Byggkjøp sine lokaler på Bø. I tillegg til vanlige årsmøtesaker holdt Marit Synnøve Vea et svært interessant foredrag om utgravingene på Avaldsnes og om vikingskipet Draken Harald Hårfagre. Det var ca. 50 deltakere på det åpne møtet.
- Tur/møte den 24. april til Fridtjof Øvrebørommet i Haugesund folkebibliotek. Ingmar Areklett fortalte litt om Fridtjof Øvrebø. Ca. 20 deltakere.
- Vandretur den 22. mai på Vibrandsøy med Einar Sæbø som kjentmann. Ca. 20 deltakere.
- Vandretur 18. september fra Torvastad kirke - Grønningen/Sæbø - Presthavn - Kveiteviken - kirken. Roald var turleder. Ca. 20 deltakere.
- Medlemsmøte 30. oktober på Hauge skole. Foredrag med Erling Matland om hvordan han fant slekt i USA. Ca. 35 deltakere.
- Julemøte 4. desember på Norheim bibliotek. Drøs om jul i gamle dager. Ca 45 deltakere.

På Vibrandsøy i mai

Internettidsiden:

- Gard og Bygd (Gardshistorie i Avaldsnes og Torvastad og Bygdslagshistorie) ligger med 516 artikler på nettsiden www.n-kh.no. 45 nye artikler i 2013. Aadne Utvik er den største bidragsyter, bla. med 20 artikler om himafronten i Avaldsnes og Torvastad.

Komitearbeid/aktiviteter:

- Vi har egen side på Facebook som en del av profileringen vår. Vi får jevnlig forespørsler fra private om lokalhistorie ol., både på mail og Facebook. Vi er behjelpelige der vi kan. Flere forespørsler er videresendt til medlemmer med nødvendig lokalhistorisk kunnskap.
- Vi arbeider fortsatt med skanning av bilder og annet materiale i vårt arkiv. Ny PC innkjøpt.

- Vi hadde en dugnad med rydding på Grønhaug våren 2013 (Jostein og John Karsten).
- Vi har sendt innspill til kulturminneplanen og kommuneplanen.
- Evy har vært på befarings- og reguleringsplan i området rundt Storhaug. Historielaget har sendt brev til kommunen med innsigelser.
- Har også sendt brev til kommunen vedr. manglende vedlikehold på Grønhaug/Rehaugane, og spørsmål om vi har kontorplass når kulturhuset flytter til ny Torvastad skole.
- Karmøy kommune bruker oss som høringsinstans for reguleringsplaner og nye veinavn.
- Møter:
Det er avholdt 6 styremøter i 2013. Åpent lagskontor 10 onsdager.
- Representasjon:
Ingen
- FrØ-bladet:
Tre nummer utgitt. I tillegg til forskjellige artikler, gir bladet god informasjon om lagets gjøremål, turer etc.
- Medlemmer:
Ved utgangen av 2013 hadde laget 80 betalende medlemmer.

Vi starter med skanning av skolebilder i 2014. Her er et bilde fra vårt arkiv:
Skeie skole, Avaldsnes, ca. 1936. Lærer K.K. Nissestad

Epost-kontakt: post@n-kh.no

Tur & Møte:

– Turer/møter våren 2014:

- Årsmøte 5. mars kl. 19.00 Sted: Håland skole.
- Åpent lagskontor: 12. mars, 9. april
- Styremøter: 12. mars, 7. mai
- Medlemsmøte 26. mars 19.00 [Kyvik sild](#) på Hasseløy
- Tur 14. mai. 18.00 Tur fra [Tuastad bygdalag](#) til jernaldergården

[Følg med på nettsiden vår under Agenda og Tur og møte.](#) Eller på [åpen facebook-side](#)

FrØ: signaturen til [lokalhistoriker](#) Fridtjof Øvrebø, 1871–1927.

N-KH-kontingenten er kr 180,-

Husk å betale regningen **innen årsmøtet i februar til konto 3290 52 44581**

Da er du også [RHÆ-medlem](#) og får 4 # av Sydvesten

www.rogaland-historie.no kontaktes på:
histori@online.no – 51 89 56 36

Ny PC og harddisk innkjøpt. Skanning av bilder starter på nyåret. Starter med skolebilder fra de snart historiske Hauge og Håland skoler på Torvastad, Karmøysiden.

Styret for 2014:

Nettversjonen av FrØ-bladet, A4, kan oppdateres for skrivefeil, meld inn korrektur. Har [klikkbare lenker](#) – **BILDENE TÅLER** normalt å **FORSTØRRES** – **Bidra du også til stoffutvalget!!**

ETTERLYSNING

VI BRINGER VIDERE EN EPOST VI MOTTOK I DESEMBER:

God dag.

Jeg er historiestudent ved Universitetet i Bergen og holder på å skrive min masteroppgave. Temaet er norsk fiskeoppdrett på 1970-tallet, og er en del av det store prosjektet "Norges Fiskeri- og kysthistorie" (<http://norges-fiskeri-og-kysthistorie.b.uib.no/>).

I den forbindelse prøver vi å finne ut hvem det var som begynte med fiskeoppdrett i oppstartsperioden til den nye næringen. Var det en spesiell yrkesgruppe som dominerte, og hvilken innvirkning hadde oppdretternes bakgrunn/kompetanse på gjennombruddstiden (kunnskap, teknologi etc.?) Det er ikke alle som begynte med fiskeoppdrett som lever i dag, eller som det ikke er lett å finne informasjon om eller familie til. I den sammenheng så jeg muligheten til å forhøre meg med lokale historielag/historikere. På Karmøy er det tre oppdrettsanlegg/oppdrettere som var registrert i 1973 uten informasjon om kontaktperson/eier, som jeg ikke har klart å spore opp. Det er:

1. K/S Sea farm AS & Co, under konsesjonsnummer R/k1.
2. Visnes Fiskeoppdrett, under konsesjonsnummer R/k.2.
3. Karmøy Ørretoppdrett v/ Bj. Mannes, under konsesjonsnummer R/k.3.

Om dere skulle vite noe om disse, er jeg først og fremst interessert i hvilken yrkesbakgrunn/kompetanse/utdanning vedkommende hadde da han/hun begynte med fiskeoppdrett? Jeg er på forhånd takknemlig, men har ingen forventninger om svar på denne mailen.

Til informasjon vil ingen personlige navn bli brukt i oppgaven, da det hele vil presenteres som tallmateriale. Oppgaven er godkjent av Personvernombudet, og godkjennelse er vedlegg i denne mailen. Deres svar vil være til meget stor hjelp for studieprosjektet.

Mvh Christian Solheim